

Kolonisatie en missionering

Van op de schoolbanken werd ons aangeleerd dat de Belgische koloniale ontwikkeling op drie pijlers rustte : een administratieve structuur van overheidswege, de inbreng van het bedrijfsleven en... de evangelisatie.

DOOR GUIDO BOSTEELS

De eerste twee factoren staan heden natuurlijk volop in de (negatieve) schijnwerpers, maar vindt u niet dat het derde element zich thans in een toch wel opvallende staat van discretie bevindt ? “Missiezondag”, “Vlaanderen zendt zijn zonen uit”, “De besten onzer zonen”, de film “Tokende”, enz., al die items die ooit op alle lippen lagen zijn vandaag op de achtergrond geraakt.

We moeten er natuurlijk geen tekening bij maken : kolonisatie is een heet hangijzer geworden, dat nog moeilijk tot een bezadigde discussie en zinnige conclusies aanleiding kan geven, onder meer omdat veel te weinig mensen rekening houden met de evolutie van de tijdsgeest, een tijdsgeest die ook de Katholieke Kerk niet onberoerd heeft gelaten (denken we maar aan het Vaticaans Concilie).

Uit een artikel in het tijdschrift *Kerk & Leven* vernemen we dat Professor Idesbald Goddeeris (KULeuven), die zeker geen bewonderaar was van het toenmalige Belgisch koloniaal beleid, erkent dat de missionering op hem een positieve indruk heeft nagelaten : de missionarissen beperkten hun taak niet tot het strikt religieuze domein, het bekeringswerk, maar ze waren ook hulpverleners, ondernemers en fondsenwervers. Ze hebben samenlevingen grondig veranderd.

Cruciale vraag : hadden de missionarissen dan ook dezelfde agenda als Leopold II ?

Première cathédrale du Congo (fabriquée en acier à Charleroi en 1886 sur commande des Pères Scheutistes, embarquée à Anvers le 21/9/1889, érigée à Boma, réduite de 25 à 12 mètres de longueur pour permettre la construction de la nouvelle et actuelle cathédrale), © Fernand Hessel, 2009

Nee, antwoordt professor Zana Etambala, maar zij rekenden wel op elkaar. Het is op aanzet van de genoemde vorst dat diverse religieuze orden hun aandacht op de beschaving van de “heidense” volkeren zijn gaan vestigen. Missiecongregaties werden overigens door de koloniale politiek op allerlei gebieden geholpen en hun onderwijs en medische bijstand werden door de overheid ondersteund. Moet het verhaal van de christelijke missionering in Afrika en elders gelezen worden in het licht van de wijze waarop ons koloniaal verleden de dag van vandaag bekeken wordt ? “De missie van vroeger bestaat al lang niet meer”,

antwoordt Zana Etambala. Het is duidelijk dat het begrip Missie vandaag anders wordt ingevuld dan in de 19de eeuw. Deze auteur verheft de stem : Kun je het de missionarissen kwalijk nemen dat zij spraken en handelden als mensen uit hun tijd ? Als historici mogen we kritisch zijn, maar niet tot in het belachelijke. Vergeeten wij hun enorme verdienste niet bij de ontwikkeling van een hoogstaande intellectuele en morele elite.

Van belachelijke reacties gesproken : had het zin in Wilrijk een “verklarend” bordje te gaan plaatsen bij het standbeeld van Pater De Deken ? Zana Etambala geeft ons duidelijk antwoord : “Pater De Deken was een uitzonderlijk man en helden zijn van alle tijden. Laten we beter de hele geschiedenis rustig bestuderen”. Vergeeten wij trouwens ook niet dat reeds in de koloniale tijd bijzonder renoverende ideeën het licht hebben gezien, met name door de revolutionaire franciscaan Placied Tempels, die bij middel van zijn wereldvermaarde Bantofilosofie gepoogd heeft een merkwaardige toenadering tussen de westerse denkwijzen en het Afrikaanse wereldbeeld in de hand te werken.

Nog een laatste vraag : Is de geschiedenis van ons missionair verleden reeds voldoende in beeld gebracht ? Idesbald Goddeeris antwoordt kordaat dat zulke geschiedenis stiefmoederlijk behandeld werd. Het is nog wachten op een totaalbeeld. En zoals we van deze auteur mochten verwachten, meent hij dat op dit stuk de stem van het Zuiden moet doorklinken. ■